בס"ד

מראי מקומות #15

רש"י - כב' "מתני' הכלב ובגדי ... וחייבין בחצי נזק:"
ר"ן:
תוס' כב' ד"ה ואשו מ"ח

• למ"ד תחילתו בפשיעה וסופו באונס ח"ב -
(1) משוי' לה המזיק - "המזיק הבעית ..."
תוס' רבינו פרץ כב' ד"ה דאשו מ"ח
תוס' רבינו פרץ כג' ד"ה נשר אזלינן סתם פלוגת
(2) תוס' ב"מ לו: ד"ה אין רבנן - "ואין לפרש ... בהלכה אומר בגמ'"
שיטה מקובצת ב"מ לו: ד"ה "כתוב בתוספות גליון דליכא ... גליון"

רשב"א כתו' ד"ה דכי קפצ

• האם צריך שיאנס בו מחמת הפשיעה -
עי' תוס' ב"ק נו: ד"ה ולכ"ח - "לומר אף בתחילתו ... אין להאריך כאן יותר"

רמב"ם הל' שכירות ג', ז'
רמב"ם הל' שאלה ופקדון ד', ו' , "ומה שאין - "כי תחילתו בפשיעה ... וכו'"

בית הבחירה למאירי מסכת בבא קמא דף כא עמוד ב

המשנה הרביעית והיא מענין משניות שלפניה אלא שאחר ששנה דין העדת רגל ושן רצה לפרוט את שניהם בקצת בהמות כדינים מחודשים והתחיל במשנה זו בענין רגל ואמר הכלב והגדי שקפצו מראש הגג ושברו את הכלים משלם נזק שלם מפני שהם מועדין אמר המאירי פי' שהניחום בעליהם בראש הגג הסמוך לחצרו של זה וקפצו בחצר ושברו את הכלים בקפיצתם עליהם משלמין נזק שלם שהרי דרכן בכך ונזקי רגל בחצר הניזק הם ופרשו בגמרא שאפילו לא קפצו אלא שנפלו עליהם ושברום חייב ואף על פי שהנפילה אונס היא הא מ"מ תחלתו בפשיעה שהיה לו להעלות על לב שיקפצו וישברו ואף על פי שמ"מ לא מצד פשיעתו נשברו אלא מצד אונס אחר **הא מ"מ כל שתחלתו בפשיעה וסופו באונס חייב והרי ההיזק נגרר אחר תחלתו** שהוא הקפיצה שדרכו בכך ומ"מ אם היו הכלים סמוכים לכותל כל כך שאין דרך הקופץ להיות קפיצתו מזדמנת עליהם אלא חוץ להם ונפלו עליהם ונשברו פטורים שהרי תחלתו וסופו באונס וזהו שאמרו בגמרא כאן דמקרבי כלים וכו' דכי קפצי לבראי קפצי ונמצא שאף לענין הקפיצה אונס הוא ונמצא תחלתו וסופו באונס ודין חצי נזק אין כאן שהרי אין כונתה להזיק ויש חולקין לחייב בחצי נזק ואין נראה לי:

תוספות רבינו פרץ דף כב עמוד א ד"ה דאפוך

...למאן דמחייב היינו כאילו פושע מתחילה באותו מעשה שעשה לבסוף...

תוספות רבינו פרץ דף כג עמוד א ד"ה זאת אומרת

...דהא מאן דמחייב בתחילתו בפשיעה וסופו באונס עביד ליה כאלו היה סופו באותו סגנון דהוי אפשיעתו כדפירשתי לעיל גבי תרנגולים שדלגו וכו.

תוספות מסכת בבא מציעא דף לו עמוד א

אין רצוני שיהא פקדוני ביד אחר - אין לפרש דטעמא דחייב לר' יוחנן אליבא דאביי משום דשינה מדעת המפקיד ולכך יתחייב בכל האונסין אפי' באונסין שהיו ראוין לבא ברשות שומר הראשון...

שיטה מקובצת מסכת בבא מציעא דף לו עמוד א

כתוב בתוספות משום דשינה מדעת המפקיד ולפיכך יתחייב בכל אונסים וכו'...מכל מקום הכא דשינה הוי כאלו שאלה או גזלה דחייב בכל אונסין. גליון:

חידושי הרשב"א מסכת בבא קמא דף כא עמוד ב

דכי קפצי לבראי קפצי. איכא למידק א"כ אפילו שברו דרך קפיצה אמאי משלם נזק שלם והא משונה הוא, דאי לא אכתי תיקשי לן דתחלתו בפשיעה הוא ואי לאו פשיעה הוא אלמא שמור הוי ואי אפשר לחייבו יותר מחצי נזק דלכל הפחות אף על פי שאתה מוציאו לזה מכלל אונס אי אתה מוציאו מכלל משונה, וי"ל דלגבי קפיצה קרוב לכותל לא חשבינן ליה בתחלתו פושע גמור שיתחייב עליו אף על האונס שבסופו, **דאפילו למ"ד תחלתו בפשיעה וסופו באונס חייב לא אמר אלא במקום פשיעה גמורה**, אבל מ"מ כל שקפצו אפילו סמוך לכותל כיון דמדעתן קפצו ופעמים קופצים כן לא חשבינן ליה משונה ונזק שלם משלם, כנ"ל.

רמב"ם הלכות שכירות פרק ג הלכה י

פשע בה ויצאה לאגם ומתה שם כדרכה פטור שאין ח יציאתה גרמה לה שתבוא לידי אונס זה הואיל וכדרכה מתה מה לי בבית שומר מה לי באגם, אבל אם גנבה גנב מהאגם ומתה כדרכה בבית הגנב הרי השומר חייב אף על פי שהוא ש"ח שאפילו לא מתה הרי היא אבדה ביד הגנב ויציאתה גרמה לה להגנב וכן כל כיוצא בזה

רמב"ם הלכות שאלה ופקדון פרק ד הלכה ו

הפקיד אצל חבירו כספים בדרך להוליכם לביתו או ששלח עמו מעות ממקום למקום צריכין שיהיו צרורים ומונחים בידו או קשורים כראוי על בטנו מכנגד פניו עד שיגיע לביתו ויקברם כראוי ואם לא קשרן בדרך הזאת אפילו נאנסו חייב לשלם שהרי תחלתו בפשיעה, מעשה באחד שהפקיד מעות אצל חבירו והניחם במחיצה של קנים והיו טמונים בעובי המחיצה ונגנבו משם ואמרו חכמים אף על פי שזו שמירה מעולה לענין גניבה אינה שמירה כראוי לענין האש ומאחר שלא טמנו בקרקע או בכותל בניין פושע הוא וכל ט שתחלתו בפשיעה וסופו באונס חייב וכן כל כיוצא בזה.

משנה למלך הלכות שאלה ופקדון פרק ד הלכה ו שהרי תחילתו בפשיעה וכו'. דברי רבינו תמוהים הם דהא כיון שהאונס לא בא מחמת הפשיעה לא מיחייב משום דפשע בתחלה והכי כתב הוא ז"ל בפ"ג מהלכות שכירות דאם פשע בה ויצאה לאגם ומתה פטור שאין יציאתה גרמה לה שתבא לידי אונס וה"נ כתב שם ברועה שהניח עדרו ובא לעיר אפילו בשעה שאין דרך הרועים ליכנס אם היה יכול להציל חייב ואם לאו פטור וטעמא דאפילו שפשע שנכנס לעיר כיון דס"ס לא היה יכול להציל פטור ואולי דכוונת רבינו לומר דאם נאנסה בעניין שאם היו בידו או על בטנו לא היה רואה אותם האנס ועכשיו שהיו צרורים מלאחריו ראה האנס אותם דהו"ל אונס הבא מחמת הפשיעה ודוחק וצ"ע: